

Як ми спостерігаємо, за менше як за півстоліття місія ордену єзуїтів зазнала значного успіху. Але тоді залишається питання, як вони змогли охрестити японців різних соціальних станів? Даючи відповідь на дане питання, ми звертаємо увагу на те, якими методами вони це робили. У цьому треба згадати Аллесандро Валіньяно, який зрозумів, що для успішної місії потрібно не користуватися тими методами, які діяли у Європі. Аллесандро був за адаптацію проповідницької діяльності до традицій японців, що дало вагомий плюс. Місіонери вчили японську мову та культуру, перекладали книги [4, с. 17]. Наступним чинником, що призвів до цього була сама структура християнства. У буддизмі люди перероджуються до тих пір, доки не досягнуть Нірвани. Християнство запропонувало інший спосіб, який зацікавив простих селян [6]. Так, для даїме ця віра відгравала більше політичне, та економічне становище. Але і серед них були ті, які ставали якими християнами. Прикладом є Омура Сумітада, який видав указ, за яким усі люди його землі мали хрестися [4, с. 20].

Найцікавіше питання постає щодо воїнів-самураїв, які керувалися «Кодексом Бусідо», за яким у разі невдачі воїн робив сеппуку. Нова релігія це забороняла, але самураї її все одно приймали. Прикладом є Конісі Юкінга, який програвши битву, відмовився від цієї традиції, а помер як злочинець (відрубали голову). Головна причина, через яку деякі самураї переходили у християнство – є боротьба за віру. Саме через це, самураї, як почесний стан Японії переходили у католицизм [6].

Ще однією причиною, яка слугувала для зміни віри, було зацікавленість японців у чомусь новому. Адже відносини із європейцями принесли населенню нові речі, які ті в свою чергу активно використовували: одяг, меблі, посуд, годинник [5, с. 57].

Згадуючи усе вище написане, можна зробити висновок, що проповідницька діяльність єзуїтів, розпочата Франциско Ксав'єр дала вагомий внесок як у духовну історію Японії, так і в історію християнства, загалом. Так, повноцінної християнізації не відбулося, але поштовх, який дозволив залучити японців до християнства був зроблений, і досить вдало. Саме внутрішнє становище країни: міжусобні війни, повстання, конфлікт з буддистами та політика сьогуна, призвели до його спадання, але аж ніяк не до знищення, тому що християнство існувало, хоч і підпільно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Christian in Kyushu: A history how Jesus was introduced, accepted, and ousted from Japan. URL: <https://www.tofugu.com/japan/history-of-christianity/>
2. Studies on the Jesuit Japan Mission. URL: https://referenceworks.brillonline.com/entries/jesuit-historiography-online/studies-on-the-jesuit-japan-mission-COM_196472
3. Деятельность миссионеров в правление Оды Нобунага и Тоетоми Хидэеси. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/deyatelnost-missionerov-v-pravlenie-ody-nobunaga-i-toetomi-hideesi>
4. Женихов М. Б. Христианство в Японии до середины XIX века: вып. квалиф. работа, студ. IV курса отдел. ист. Японии. Санкт-Петербург, 2016. 53 с.
5. Коваленко О. Самурайські хроніки: Ода Нобунага. Київ: Дух і Літера, 2013 960 с.
6. Отцы иезуиты в Стране восходящего солнца, или Как Япония чуть не стала католической страной. URL: <https://history.wikireading.ru/153960>

Стецюк Юля

Науковий керівник – доц. Федорів Ірина

ВКЛАД АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО В РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СХОДОЗНАВСТВА

Геній, не підвладний часові – такі слова можна знайти на сторінках підручників, монографій, спогадів багатьох українських діячів, коли згадується про Агатангела Кримського – українського історика, орієнталіста, славіста, перекладача та письменника, одного із фундаторів першої української Академії наук. Але найбільше А. Кримський відомий як один із найвизначніших світових дослідників Сходу. Він став автором численних наукових праць, присвячених історії та культурі країн Сходу, зокрема арабських країн, окрім того, фундаментальних праць, пов'язаних з вивченням джерел та історії ісламу, писемності та

культури Сходу. Тому актуальність дослідження постаті А. Кримського є невичерпною, як і його сходознавчі дослідження.

Відтак, метою статті є з'ясувати внесок видатного вченого у розвиток українського сходознавства, його роль у розбудові вітчизняної Академії наук.

Позаяк постать А. Кримського не є маловідомою, у вітчизняній історіографії є чимало праць, які присвячені дослідженню різноманітної і багатоаспектної наукової спадщини вченого, проводяться різнопланові конференції вшанування пам'яті науковця. Однією з найпопулярніших, багато в чому присвяченій розкриттю А. Кримського як визначного сходознавця, є праця Соломії Павличко «Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: складний світ Агатангела Кримського», передмову якої писав учень А. Кримського – Омелян Пріцак [4]. Чимало добрих слів про українського генія сказано у зв'язку з його ювілеєм – 150-річчям від дня народження, зокрема: «Агатангел Кримський – один із найвизначніших українських учених ХХ-го століття і світових дослідників Сходу, людина-енциклопедія, людина-легенда» [2]. Принагідно, слід відзначити, що з 2007 р. по 2010 р. Інститутом сходознавства ім. А. Ю. Кримського було перевидано рідкісні сходознавчі праці А. Ю. Кримського «Вибрані сходознавчі праці в п'яти томах». Також слід виокремити працю К. Гурницького «Кримський як історик», яка безпосередньо покликана розкрити феномен вченого [1].

Важливою є також думка відомого учня А. Кримського – О. Пріцака, який свого часу писав, що його вчитель був «дуже яскравий представник європейського «findesiecle» (кінця століття) і становить певний виняток в українській інтелектуальній історії. Через подиву гідну активність А. Кримського в багатьох ділянках (орієнталістика, славістика, політика, публіцистика, література) спадщина його надзвичайно важко піддається цілісному аналізу» [4]. Крім того, О. Пріцак у своїй розвідці до 120 роковин народження А. Кримського вказує на те, що саме його вчитель вперше зрозумів, наскільки важливою для української історії є орієнталістика: «Окрім неминучої загальноновизнаної наукової потреби студіювати східну історію, як одну з великих частин історії вселюдської, Україна має ще свої особливі причини дбати про те, щоб у її найвищій ученій інституції східні дисципліни розвивалися як слід, з інтенсивністю» [5].

Пізніше О. Пріцак згадував, що для А. Кримського, був дуже складний вибір, який полягав в тому, щоб, або займатися сходознавством, або присвятити себе національній справі, бо на той час кар'єра тюрколога чи арабіста сприймалася як зрада української справи [5]. Проте А. Кримський переступив через свою внутрішню боротьбу, обравши розвиток розпочатої справи – досліджувати Схід, саме тому, що в Україні орієнталістика почала широко розвиватися, і вже в 1920 р., зі створенням ВУАН її розвиток пов'язаний саме з діяльністю А. Кримського, але надалі, з наступом радянської влади така перспектива ставатиме все меншою. Загалом А. Кримського можна вважати одним із перших науковців України, який почав планомірно і професійно досліджувати історію Сходу, показавши, що найголовніше для вченого-сходознавця – це знання мов. Дослідники ще не можуть до кінця порахувати скільки мов знав А. Кримський, наводячи різні цифри, рахуючи, скількома мовами володів вчений. Вплив А. Кримського на розвиток української орієнталістики можна зрозуміти, якщо розглянути два аспекти: його академічну динаміку в дослідженні Сходу та ознайомившись і проаналізувавши деякі його праці.

Отож, академічна динаміка А. Кримського є вражаючою: вже у 1900 р., на той час йому двадцять дев'ять років, він стає професором двох кафедр – арабської філології і східної історії, водночас редагуючи кілька видань з орієнталістики, як-от: «Древности восточные» і «Труды по востоковедению». Останні склалися з 26 томів монографічних розвідок самого А. Кримського [1]. Вже на той час, до кола його наукових зацікавлень входили семітські мови, історія ісламу, зокрема, вивчення Корану та інших релігійних текстів мусульманства, мови та історія «східних» народів [5, с. 256]. Знання з усіх цих дисциплін давали йому можливість дивитися на кожне окремо взяте наукове завдання з різних точок зору.

Крім того, вже у 1900 р. виходить його праця «Лекції з історії Ірану», 1903 р. він видає «Історію Персії, її літературу і дервішську теософію», «Історію Туреччини і її літературу від розквіту до початку занепаду» та ін.

Тільки з арабістики та семітології до 1910 р. були видані такі його праці: «Нарис розвитку суфізму» 1895 р., «Мусульманство і його будучність» 1899 р., «Лекції з Корану», «Семітські мови і народи Т. Ньольдеке», «Лекції з історії семітських мов», «Історія мусульманства» [1]. Ці праці – це лише частина з наукового доробку сходознавця, присвячена вивченню історії країн Сходу, їх культури та літератури.

У 1920–1930 рр. побачили світ такі праці А. Кримського: «Історія Персії та її письменства» (1923), «Історія Туреччини» (1924), «Вступ до історії Туреччини» (1926), «Історія Туреччини та її письменства» (1927, т. 2), «Розвідки, статті та замітки» (1928). Чимало його матеріалів публікувалося в часописах і збірниках ВУАН. Недаремно, Наталя Полонська-Василенко згадувала, що в 1920-х роках в Києві жартували, що Академія Наук «не українська, а кримська» [3].

Дослідники вказують, що одним із найсильніших його сходознавчих досліджень є «Історія Туреччини», яка недавно перевидана Інститутом сходознавства НАНУ. Адже в цій праці простежується величезний джерелознавчий потенціал: візантійські, східні, слов'янські та західні документальні матеріали. Її, як одну із найкращих, визнають і турецькі історики [4].

Невипадково О. Прицак дуже влучно сказав, що А. Юхимович є «найкращим кримським подарунком Україні», і це дійсно так, адже саме він був першим, хто показав перспективу дослідження не тільки національної історії, а й сходознавчих праць, його публікації зараз є тим капіталом, з якого дослідники-орієнталісти починають свою роботу.

Отже, незважаючи на складні часи, в яких починав свою наукову діяльність Агатангел Юхимович, діапазон його наукових інтересів, цілеспрямованість та кількість і сила його сходознавчих досліджень, з яких можна скласти цілу бібліотеку, дають змогу стверджувати про неоціненний вклад Агатангела Кримського в розвиток не тільки українського, а й світового сходознавства, на честь якого засновано Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, створеного професором Гарвардського університету і учнем А. Кримського – О. Прицаком.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гурницький К. І. Кримський як історик. Київ: Наукова думка, 1971. 182 с.
2. Дубровіна Л. А. Історія Національної бібліотеки України імені В. Вернадського, 1918–1941. К.: НБУВ, 1998. 337 с.
3. Історія України в особах XIX – XX ст. Авт.: І. Войцехівська, В. Волковинський, М. Дмитрієнко та ін. К.: Україна, 1995. 480 с.
4. Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: Складний світ Агатангела Кримського. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 328 с.
5. Прицак О. Про Агатангела Кримського. У 120-ті роковини народження // Україна. Наука і культура. К., 1991. Вип. 25. С. 103–120.

*Барабаш Христина
Науковий керівник – доц. Костюк Леся*

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ІСИДОРА ГЛИНСЬКОГО В ЖИТТІ ГАЛИЦЬКИХ ЕМІГРАНТІВ КІНЦЯ XIX – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ XX СТОЛІТТЯ.

Серед парафіяльних священників Тернопілля кінця XIX – першої третини XX ст., окреме місце займає парох з с. Буцнів Ісидор Глинський, котрий за короткий час став для жителів села вірним другом, наставником, а в окремих випадках – другим батьком.

Метою розвідки є комплексне дослідження діяльності о. Ісидора Глинського пов'язаної із буцнівськими заробітчанами. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання ряду завдань: визначити тематику листування пароха з емігрантами; простежити процес налагодження взаємовідносин між о. Ісидором Глинським та заробітчанами.